

УДК 159.923

А. О. Кононенко

кандидат психологічних наук, доцент

Одеський національний університет імені І. І. Мечникова

г. Одеса, ул. Дворянская, 2

e-mail: anatol_kononenko@mail.ru

**ПСИХОМЕТРИЧНИЙ АНАЛІЗ ОПИТУВАЛЬНИКА
САМОПРЕЗЕНТАЦІЇ ВИКЛАДАЧА СОЦІОГУМАНІТАРНОГО
ПРОФІЛЮ**

Стаття присвячена проблемі психометричного аналізу опитувальника самопрезентації викладачів соціогуманітарного профілю. У даній статті надається сам опитувальник з описом і роз'ясненням тверджень, що становлять його шкалу, з результатами психометричного аналізу та стандартизації.

Ключові слова: самопрезентація, структурно-функціональна модель, опитувальник, викладач соціогуманітарного профілю.

Самопрезентація педагога завжди здійснюється в межах соціального контексту, який містить не тільки конкретну соціальну ситуацію, але й суб'єкта і об'єкта самопрезентації. Перебуваючи в процесі постійної та інтенсивної соціальної взаємодії, сучасний педагог одразу ж стає суб'єктом самопрезентації, незалежно від ступеня усвідомленості своїх дій.

Аналіз сучасних досліджень довів, що специфічних психодіагностичних методик для вивчення самопрезентації викладача ВНЗ у вітчизняній психології ще не використовувалось. Врахування контексту професійної діяльності є дуже важливим, адже у процесі своєї трудової діяльності людина об'єктивно перебуває в певних умовах, у яких ця діяльність здійснюється.

Для найкращого виявлення своїх особистісних якостей, і зокрема самопрезентації, суб'єкт діяльності повинен знайти співвідношення зовнішньої та внутрішньої детермінацій, необхідності та волі, регламентації, нормативності, стандартизації й індивідуалізації [1]. З метою осмислення та усвідомлення викладачами соціогуманітарного профілю, яким чином відбувається їхня самопрезентація в професійному середовищі, серед студентів і в колективі співробітників було створено опитувальник самопрезентації викладача. У даній статті надається сам опитувальник з описом і роз'ясненням тверджень, що становлять його шкалу, з результатами психометричного аналізу та стандартизації.

Опитувальник являє собою десять тверджень, під якими розташовані шкали від «1» до «10». Таким чином, самооцінка самопрезентації проводилася за десятибальною шкалою. В інструкції респондентам пропонується оцінити їхній звичайний стан та самовідчуття на робочому місці, у службовій обстановці, обвівши відповідний бал на шкалі. Спосіб заповнення опитувальника може бути як індивідуальним, так і груповим, що надає широкі можливості для його використання.

Формулюючи зміст пунктів опитувальника самопрезентації викладача, ми орієнтувалися на теоретичні положення про сутність феномену самопрезентації. Самопрезентація педагога включає в собі умілу демонстрацію власних ділових і професійних якостей — компетентності, грамотності, професійної успішності.

Демонстрація психологічних навичок якісного викладача — уміння переконувати, привертати й утримувати увагу студентської аудиторії, адекватно моделювати ситуацію та оцінювати психічний стан за зовнішніми ознаками. Але до складу ефективної самопрезентації входить не тільки цілеспрямований процес формування потрібного враження про себе як педагога — професіонала, особистості, але й уміння отримувати в процесі педагогічного спілкування потрібну інформацію, декодувати її і своєчасно приймати рішення. Розглянемо детальніше пункти опитувальника самопрезентації викладача.

Пункт 1 — *«Я добре вмію аналізувати ситуацію спілкування»* — та пункт 6 — *«Я вірно інтерпретую поведінку партнера по спілкуванню»* описують когнітивний аспект сприйняття ситуації міжособистісних стосунків, іншими словами — соціальне знання. Особи з високим рівнем соціального знання здатні розпізнавати структуру міжособистісних ситуацій у динаміці. Вони вміють аналізувати складні ситуації взаємодії людей, розуміють логіку їхнього розвитку, почувають зміну змісту ситуації при залученні до комунікації різних учасників. Шляхом логічних умовиводів вони можуть добудовувати невідомі, відсутні ланки в ланцюзі цих взаємодій, передбачати, як людина поведеться надалі, відшукувати причини певної поведінки. Здатні адекватно відбивати цілі, наміри, потреби учасників комунікації, прогнозувати наслідки їхньої поведінки, вміють орієнтуватися в невербальних реакціях людини, а також нормах і правилах, що регулюють поведінку в суспільстві. Люди з низьким рівнем соціального знання зазнають труднощів в аналізі ситуацій міжособистісної взаємодії, як наслідок, погано адаптуються до різного роду взаємин між людьми (сімейних, ділових, дружніх тощо). Ми розглядаємо це соціальне знання, як передумову успішної самопрезентації.

Контактність особистості репрезентує пункт 2 — *«Я здатний (-а) встановлювати психологічний контакт зі співрозмовником»*. Контактність розглядається як компонент структури мовного акту, який спонукає до внутрішньої організації вербального спілкування та безперерйного протікання комунікації [2]. Вміння успішно встановлювати психологічний контакт зі співрозмовником є одним із показників високої здатності до самопрезентації особистості.

Створення необхідного психологічного клімату в студентському колективі, як фактор, що забезпечує ефективну самопрезентацію, відображає пункт 3. Цей пункт був сформульований наступним чином: *«Я можу створити необхідний психологічний клімат»*.

Пункт 4 — *«Я вмію коригувати процес спілкування і керувати ним»* — описував, як завойовується ініціатива в спілкуванні і як здобувається цілісна комунікативна перевага, що дає можливість надалі керувати спілкуванням зі студентами та ефективніше здійснювати самопрезентацію. Керування спілкуванням являє собою той аспект педагогічної взаємодії, що надає останньому професійний характер. Керування спілкуванням містить у собі наступні елементи: конкретизація спланованої раніше моделі спілкування; уточнення умов і структури майбутнього спілкування; здійснення початкової стадії безпосереднього спілкування; керування ініціативою в системі спілкування, що почалося [5].

Розглядаючи пункт 5 — *«Я здатний (-а) налагодити зворотній зв'язок зі співрозмовником»*, — варто зауважити, що під міжособистісним зворотним зв'язком мається на увазі отримання особою від оточення інформації, суджень про себе та свою поведінку, про те, як її сприймають у діяльності та спілкуванні [4]. Ефект прийняття зворотного зв'язку визначається такими рисами комунікатора, як статус, привабливість, компетентність [15]. Міжособистісний зворотний зв'язок ви-

ступає у ролі феномену комунікативної сторони спілкування, оскільки включає інформацію про іншу людину, яка безпосередньо їй спрямовується і, зокрема, регулює процес самопрезентації [4].

Пункт 7 — «Я здатний (-а) долати стереотипи сприйняття, що виникають у процесі бесіди» — є також важливим для оцінки самопрезентації. Вперше зустрічаючись з новою людиною, кожен співрозмовник має певні очікування щодо взаємовідносин, побоюється впливу (морального, психологічного, особистісного), тож вибудовує свого роду перепони — бар'єри, які роблять його більш скутим, обережним тощо. Таким чином людина заздалегідь страхує себе цими психологічними бар'єрами (перешкодами). Ефективна самопрезентація багато залежить від того, наскільки викладачу ВНЗ вдається подолати ці бар'єри [6].

Твердження пункту 8 — «Я маю комунікативні навички для ефективною самопрезентації» — характеризує відчуття компетентності викладача ВНЗ у тому, що він здатний до успішної самопрезентації. Високі бали за цим твердженням свідчать про високу самоефективність у цій сфері. Концепція самоефективності була сформульована в межах соціально-когнітивного підходу А. Бандурою. Самоефективність — не те ж саме, що наші очікування щодо результатів або наслідків власних дій [8], самоефективність відрізняється від припущень про результат. Самоефективність — це впевненість людини в тому, що вона може здійснити деякі конкретні дії, тоді як припущення про результат стосуються того, що вона думає про можливі наслідки своєї діяльності. Самоефективність — це не глобальне поняття. Вона змінюється від ситуації до ситуації залежно від умінь, необхідних для різної діяльності, від присутності або відсутності інших людей, а також від фізичного стану, особливо у випадку втоми, тривоги, апатії або пригніченості.

Пункт 9 — «Я дуже уважно сліdkую за співрозмовником в процесі спілкування» — було включено у склад шкали для того, щоб представити внесок соціальної перцепції реципієнта комунікатором у ефективну самопрезентацію. Відомо, що сприйняття викладача студентом дуже важливе для реципієнта, оскільки знання того, як тебе сприймають студенти, є джерелом саморозвитку і розуміння багатьох помилок, допущених у роботі [7].

Пункт 10 — «Я вмію створювати необхідне враження при спілкуванні» — спрямований на самооцінку Я-образу викладача ВНЗ при самопрезентації. Можна припустити, що на сприймання студентом викладача найбільше впливають зовнішність викладача, його манери та якість проведення занять, тобто те, що студент може безпосередньо сприймати. Також важливу роль відіграє думка інших студентів. Щодо експлікації викладачем своїх внутрішніх станів, навряд чи студент має можливість це сприймати [7]. Дуже важливим є саме перше враження, яке створює педагог вишу. В. М. Карман та С. В. Карман [3] відзначають, що ефективна самопрезентація, ініціативність, фіксація на перших враженнях у процесі професійного та неформального спілкування зі студентами і колегами повинні стати невід'ємною частиною професійної діяльності фахівця освітньої галузі.

У вивченні психометричних характеристик опитувальника використовувався як експлораторний (розвідувальний), так і конфірматорний (той, що підтверджує) факторний аналіз. Розвідувальний факторний аналіз здійснюється при дослідженні схованої факторної структури без припущення про число факторів та їхніх навантажень. Конфірматорний признається для перевірки гіпотез про число факторів і їхніх навантажень. Психометричний аналіз опитувальника було розпочато з експлораторного факторного аналізу, метою якого було встановити, скільки вимірів має факторна модель відповідей на опитувальник і, відповідно, скільки шкал пови-

нен містити у собі створений опитувальник. Придатність кореляційної матриці до експлораторного факторного аналізу оцінювалась за допомогою міри вибіркової адекватності — індексу Кайзера-Мейера-Олкіна та критерію сферичності Бартлета [17]. Експлораторний факторний аналіз здійснювався методом максимальної правдоподібності, кількість факторів визначалась за допомогою двох критеріїв: критерію Кайзера [12] та критерію каменистого осипу [10].

Як свідчить індекс Кайзера-Мейера-Олкіна та критерій сферичності Бартлета факторна матриця була придатною для подальшого експлораторного факторного аналізу (КМО = 0,780; $\chi^2 = 986,337$, $df = 6$, $p < 0,001$).

За критерієм каменистого осипу адекватним вважалось виділення одного фактору у даному опитувальнику, тоді як за критерієм Кайзера — трьох факторів.

За допомогою процедури ротації виявлені фактори трифакторної моделі були піддані обертанню. Накопичена частка дисперсії при розрахунку початкових власних значень складає 65,262%, при розрахунку навантажень після факторного аналізу й обертання — 55,162%.

В процесі конфірмаційного факторного аналізу оцінювалась відповідність моделей емпіричним даним (далі просто відповідність) за допомогою абсолютних індексів χ^2/df , RMSEA (англ. Root Mean Square Error of Approximation — середньоквадратична похибка оцінки) та RMR (англ. Root Mean Square Residual — корінь середньоквадратичного залишка). Значення цього показника < 2 [9], або < 3 [13] вважається ознакою доброї відповідності. Значення RMSEA менше 0,08 розглядаються, як показник посередньої відповідності, менше 0,05 — доброї, і менше 0,01 — відмінної [14]. Для RMR значення чим менше, тим краще, якщо RMR = 0, то модель вважається такою, що характеризується ідеальною відповідністю емпіричним даним [16].

Додатково використовувались відносні індекси відповідності GFI (англ. Goodness-of-fit index — індекс відповідності), IFI (англ. Incremental fit index — інкрементний індекс відповідності) і CFI (англ. Comparative Fit Index — порівняльний індекс відповідності), величина яких менш залежить від розміру вибірки і кількості ступенів свободи. Критичні значення цих індексів для прийняття моделей становлять в усіх випадках $\geq 0,95$ [16].

Уявлення про експлораторне факторне відображення одномірної структури конструкту самопрезентації викладача соціогуманітарного профілю наочно дає матриця факторних навантажень, відсортованих за абсолютними значеннями. Всі факторні навантаження були позитивними за знаком, тобто вони напряду відбивали різні сторони єдиного конструкту. Найбільші навантаження на єдиний фактор (і відповідно свої внески у нього) мали наступні пункти опитувальника, а саме: пункт 4 — «Я вмю коригувати процес спілкування і керувати ним» — та пункт 3 — «Я можу створити необхідний психологічний клімат». Найменше факторне навантаження на перший з усіх пунктів опитувальника мав пункт 9 — «Я дуже уважно сліdkую за співрозмовником в процесі спілкування». Але внесок цього пункту у єдиний фактор також можна вважати значущим, адже згідно Дж. Хейру зі співавторами [11] навантаження більш ніж $\pm 0,30$ вважаються такими, що відповідають мінімальному рівню придатності.

Отже, для оцінки за допомогою конфірмаційного факторного аналізу того, наскільки однофакторна модель відповідає емпіричним даним, варто використовувати всі без виключення десять пунктів опитувальника. Для конфірмаційного факторного аналізу використовувався метод найбільшої правдоподібності. Індекси відповідності, розраховані для однофакторної початкової моделі, свідчать про

її слабку відповідність емпіричним даним. На це вказують дані із таблиці 1, де наведені індекси відповідності для моделей з різною кількістю факторів. Таким чином, однофакторна модель опитувальника самопрезентації потребує подальшої модифікації. На шлях такої модифікації вказують модифікаційні індекси, які свідчать про необхідність зазначити на структурній моделі кореляції між залишковими дисперсіями деяких пунктів опитувальника самопрезентації викладача.

Таблиця 1
Індекси відповідності для факторних моделей опитувальника самопрезентації викладача

№	1	2	3	4
Модель	1-факторна початкова	1-факторна модифікована	3-факторна початкова	3-факторна модифікована
χ^2/df	8,706	2,931	7,818	5,424
RMSEA	0,176	0,080	0,165	0,133
RMR	0,191	0,101	0,173	0,127
GFI	0,814	0,946	0,845	0,905
IFI	0,721	0,945	0,775	0,878
CFI	0,718	0,945	0,772	0,875

Розглядаючи структурну факторну модель для конфірмаційного аналізу викладача, яка побудована з урахуванням кореляцій між залишковими дисперсіями деяких пунктів опитувальника, можна відзначити наступні тенденції (рис. 1). По-перше, змінились факторні навантаження деяких пунктів — як підвищилися (наприклад, пункти 1 — «Я добре вмю аналізувати ситуацію спілкування» — та 4 — «Я вмю коригувати процес спілкування і керувати ним»), так і знизилися (наприклад, пункти 2 — «Я здатний (-а) встановлювати психологічний контакт зі співрозмовником» — та 10 — «Я вмю створювати необхідне враження при спілкуванні»). По-друге, остаточно дисперсії деяких пунктів виявилися тісно пов'язаними одне з одним (наприклад, пунктів 2 — «Я здатний (-а) встановлювати психологічний контакт зі співрозмовником» — та 3 — «Я можу створити необхідний психологічний клімат» — позитивно, а пунктів 1 — «Я добре вмю аналізувати ситуацію спілкування» — та 4 — «Я вмю коригувати процес спілкування і керувати ним» — негативно). По-третє, і це є головним, індекси відповідності для цієї факторної моделі опитувальника вказували на відповідність даної моделі емпіричним даним.

Отже, використовуючи наведену матрицю і враховуючи приналежність кожного пункту опитувальника самопрезентації викладача, можливо побудувати шляхову діаграму для трифакторної моделі та проаналізувати її засобами факторного аналізу.

Варто зауважити, що латентні фактори між собою зв'язані позитивними та сильними кореляційними зв'язками. Тобто конструкти, які вони виявляють, є дуже тісно пов'язаними. Не виключено, що вони відбивають лише певні аспекти загального конструкту — самопрезентації. Це ставить під сумнів необхідність саме

трифакторної моделі, адже тісний зв'язок трьох латентних факторів може бути запропонований у вигляді єдиного фактору. Слід також зазначити, що початкова трифакторна модель характеризувалась низьким рівнем відповідності емпіричним даним. Таким чином, для початкової трифакторної моделі також була потрібна модифікація, метою якої було б підвищення її рівня відповідності емпіричним даним.

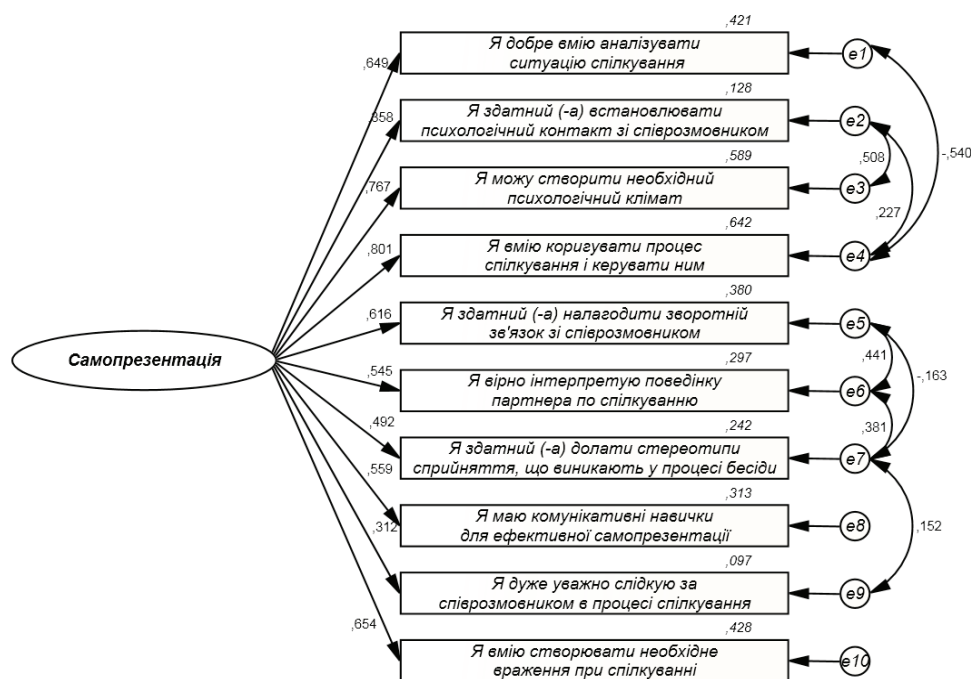

Рис. 1. Конфірматорний факторний аналіз для опитувальника самопрезентації викладача. Однофакторна модифікована модель

Примітка: нулі перед комами не наводяться; цифри над прямокутниками вказують на коефіцієнт детермінації; змінні з індексом *e* описують залишкову дисперсію

Модифікація проводилась наступним шляхом — за допомогою модифікаційних індексів до моделі вводились кореляції між залишковими дисперсіями окремих пунктів, які сприяли поліпшенню індексів відповідності. Причому за правилами конфірматорного факторного аналізу кореляції можливо вводити лише між залишковими дисперсіями пунктів, які об'єднує загальний фактор, і заборонено вводити між залишковими дисперсіями пунктами, які входять до різних факторів. Трифакторна модифікована модель конфірматорного факторного аналізу для опитувальника самопрезентації викладача наведена на рисунку 2.

Таблиця 1 вказує, що й модифікована трифакторна модель конфірматорного факторного аналізу опитувальника самопрезентації викладача не відповідає емпіричним даним. Таким чином, з усіх моделей найбільш адекватною емпіричним даним є модифікована однофакторна модель. Відповідно на основі цієї моделі опитувальник розглядався як суцільна одновимірна шкала, що складалася з усіх десяти пунктів.

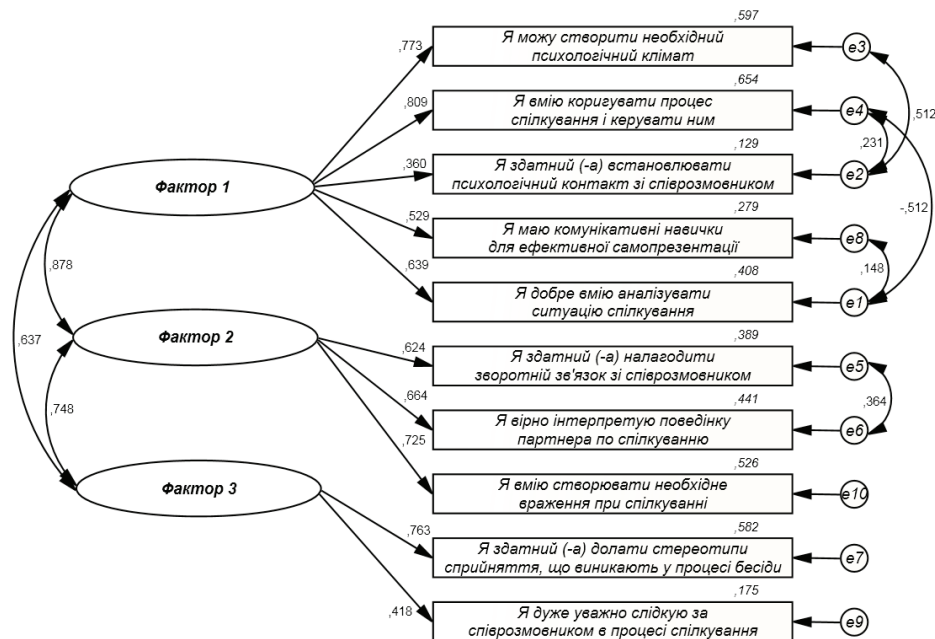

Рис. 2. Конфірматорний факторний аналіз для опитувальника самопрезентації викладача.
Трифакторна модифікована модель

Примітка: нулі перед комами не наводяться; цифри над прямокутниками вказують на коефіцієнт детермінації; змінні з індексом *e* описують залишкову дисперсію

Таким чином, оптимальний склад опитувальника становить 10 пунктів, які були сформульовані при його створенні. Проведення експлораторного та конфірматорного факторного аналізів показало високу конструктну валідність нашого опитувальника, як інструменту для дослідження самопрезентації викладачів соціогуманітарного профілю.

Список використаних джерел та літератури

1. Акмеология: Учебник /Под общ. ред. А. А. Деркача.— М.: Изд-во РАГС, 2002. — 650 с.
2. Воробьева Е. А. Профессионально-психологические особенности контактности следователей в условиях допроса: дис. На соискание ученой степени канд. Психол. Наук: спец. 19.00.03 / Елена Анатольевна Воробьева. — М., 2003. — 266 с.
3. Карман В. М, Карман С. В. Проблема самопрезентації викладача вищого навчального закладу // Удосконалення навчально-виховного процесу в вищому навчальному закладі, вип. 11 / Збірник науково-методичних праць / Таврійський державний агротехнологічний університет — Мелітополь, 2009. — С. 13-17.
4. Копець Л. В., Гордієнко В. І. Зворотний зв'язок у процесах спілкування: оновлення концептуальних підходів та методів дослідження // Наукові записки. Т. 84, Педагогічні, психологічні науки та соціальна робота / Національний університет «Києво-Могилянська академія». 2008. — С. 49-54.
5. Кулиш О. И. Структура и специфика обучения профессиональному общению будущих менеджеров в условиях вуза / О. И. Кулиш // Проблемы современной педагогической освіти. Серия: Педагогика і психологія. — Зб. Статей. Ч. 2: Вип. 14. — Ялта: РВНЗ «Кримський гуманітарний університет», 2007. — С. 247—252.
6. Ціцей Р. Особливості встановлення психологічного контакту «психолог-клієнт» / Р. Ціцей, Н. Оніщенко. // Вісник КНТЕУ. — 2012. — № 3. — С. 131 — 140.

7. Шамлян К. Особливості соціальної перцепції у педагогічному спілкуванні // Вісник Львів. ун-ту Сер. Пед. 2005. Вип. 19. Ч. 2. С. 191—198.
8. Bandura A. On rectifying conceptual ecumenism / A. Bandura // Self-efficacy, adaptation, and adjustment / J. E. Maddux. — NY: Plenum Press, 1995. — P. 347-375.
9. Byrne B. M., 1989. A primer of LISREL: Basic applications and programming for confirmatory factor analytic models. Springer-Verlag, New York, ISBN: 9780387969725, P. 184.
10. Cattell R. B.: The scree test for the number of factors. *Multivar Behav Res* 1966, 1(2):245—276. Kaiser H. F.: The application of electronic computers to factor analysis. *Educpsychol Meas* 1960, 20 (1):141—151.
11. Joseph F. Hair Jr. (Author), William C. Black (Author), Barry J. Babin (Author), Rolph E. Anderson (Author) *Multivariate Data Analysis (7th Edition)* [Hardcover]816 pages Publisher: Prentice Hall; 7 edition (Feb 13 2009) Upper Saddle River, New Jersey
12. Kaiser H. F.: The application of electronic computers to factor analysis. *EducPsychol Meas* 1960, 20 (1): P. 141—151.
13. Kline R. B. (2005), *Principles and Practice of Structural Equation Modeling (2nd Edition ed.)*. New York: The Guilford Press. — 427p.
14. Maccallum R. C., Browne M. W., & Sugawara, H. M. (1996). Power analysis and determination of sample size for covariance structure modeling. *Psychological Methods*, 1, P. 130-149.
15. Oberhoff B. Akzeptanz von interpersonalem Feedback: Eine empirische Untersuchung zu verschiedenen Feedback — Formen.— Inag. Munster, 1978.— 88 s.
16. Reporting practices in confirmatory factor analysis: An overview and some recommendations. Jackson, Dennis L.; Gillaspay Jr., J. Arthur; Purc-Stephenson, rebecca *psychological Methods*, Vol 14(1), Mar 2009, P 6-23.
17. Tabachnick, B. G., & Fidell, L. D. (2007). *Principal Components and Factor Analysis*. In *Using multivariate statistics (5 ed.)*. Boston, MA: Allyn & Bacon — 980 p.

References

1. Akmeolohyya: Uchebnyk /Pod obshch. red. A. A. Derkacha. M.: Yzd-vo RAHS, 2002. 650 s.
2. Vorob'eva E. A. Professonal'no-psykhologicheskiye osobennosti kontaktnosti sledovatelye v uslovyakh doprosa: dys. Na soyskanye uchenoy stepeny kand. *Psykhol. Nauk: spets.* 19.00.03 / Elena Anatol'evna Vorob'eva. M., 2003. 266 s.
3. Karman V.M, Karman S. V. Problema samoprezentatsiyi vykladacha vyshchoho navchal'noho zakladu // Udoskonalennya navchal'no-vykhovnoho protsesu v vyshchomu navchal'nomu zakladi, vyp. 11 / Zbirnyk naukovometodichnykh prats' / Tavriys'ky derzhavnyy ahrotekhnolohichnyy universytet — Melitopol', 2009. S. 13-17
4. Kopets' L. V., Hordiyenko V. I. Zvrotnyy zvyazok u protsesakh spilkuvannya: onovlennya kontseptual'nykh pidkhodiv ta metodiv doslidzhennya // Naukovi zapysky. T. 84, Pedahohichni, psykhologichni nauky ta sotsial'na robota / Natsional'nyy universytet «Kyyevo-Mohylans'ka akademiya». 2008 S. 49-54.
5. Kulysh O. Y. Struktura y spetsyfyka obuchenyya professonal'nomu obshchenyyu budushchykh menedzherov v uslovyakh vuza. *Problemy suchasnoyi pedahohichnoyi osvity. Seriya: Pedahohika i psykhohohiya.* — Zb. Statey. Ch. 2: Vyp. 14. — Yalta: RVNZ «Kryms'kyy humanitarnyy universytet», 2007. — S. 247—252.
6. Tsitsey R. Osoblyvosti vstanovlennya psykhologichnoho kontaktu «psykhohoh-kliiyent». *Visnyk KNTEU.* — 2012. — # 3. — S. 131 — 140.
7. Shamlyan K. Osoblyvosti sotsial'noyi pertseptsiyi u pedahohichnomu spilkuvanni // *Visnyk L'viv. un-tu Ser. Ped.* 2005. Vyp. 19. Ch. 2. S. 191—198.
8. Bandura A. On rectifying conceptual ecumenism / A. Bandura // Self-efficacy, adaptation, and adjustment / J. E. Maddux. — NY: Plenum Press, 1995. — P. 347-375.
9. Byrne, B.M., 1989. A primer of LISREL: Basic applications and programming for confirmatory factor analytic models. Springer-Verlag, New York, ISBN: 9780387969725, P. 184.
10. Cattell RB: The scree test for the number of factors. *Multivar Behav Res* 1966, 1(2):245—276. Kaiser HF: The application of electronic computers to factor analysis. *Educpsychol Meas* 1960, 20 (1): P. 141—151.
11. Joseph F. Hair Jr (Author), William C. Black (Author), Barry J. Babin (Author), Rolph E. Anderson (Author) *Multivariate Data Analysis (7th Edition)* [Hardcover]816 pages Publisher: Prentice Hall; 7 edition (Feb 13 2009) Upper Saddle River, New Jersey
12. Kaiser HF: The application of electronic computers to factor analysis. *EducPsychol Meas* 1960, 20 (1): — P. 141—151.
13. Kline, R.B. (2005), *Principles and Practice of Structural Equation Modeling (2nd Edition ed.)*. New York: The Guilford Press. — 427p.

14. MacCallum, R. C., Browne, M. W., & Sugawara, H. M. (1996). Power analysis and determination of sample size for covariance structure modeling. *Psychological Methods*, 1, 130-149.
15. Oberhoff B. Akzeptanz von interpersonalem Feedback: Eine empirische Untersuchung zu verschiedenen Feedback — Formen.— Inag. Munster, 1978.— 88.
16. Reporting practices in confirmatory factor analysis: An overview and some recommendations. Jackson, Dennis L.; Gillaspay Jr., J. Arthur; Purc-Stephenson, rebeccapsychological *Methods*, Vol 14(1), Mar 2009, 6-23.
17. Tabachnick, B.G., & Fidell, L.D. (2007). *Principal Components and Factor Analysis*. In *Using multivariate statistics* (5 ed.). Boston, MA: Allyn & Bacon — 980 p.

А. А. Кононенко

кандидат психологических наук, доцент
Одесский национальный университет имени И. И. Мечникова

**ПСИХОМЕТРИЧЕСКИЙ АНАЛИЗ ОПРОСНИКА
САМОПРЕЗЕНТАЦИИ ПРЕПОДАВАТЕЛЯ СОЦИОГУМАНИТАРНОГО
ПРОФИЛЯ**

Резюме

Статья посвящена проблеме психометрического анализа опросника самопрезентации преподавателей социогуманитарного профиля. В данной статье приводится сам опросник с описанием и разъяснением утверждений, составляющих его шкалу, результатов психометрического анализа и стандартизации.

Ключевые слова: самопрезентация, структурно — функциональная модель, опросник, преподаватель социогуманитарного профиля.

A. A. Kononenko

PhD in Psychology, Associate
Odessa I. I. Mechnikov National University

**PSYCHOMETRIC ANALYSIS QUESTIONNAIRE SELF TEACHER SOCIO
PROFILE**

Abstract

The article deals with analysis of psychometric questionnaire self-presentation of modern social profile teachers. This article provides itself questionnaire describing and explaining the statements that constitute its scale, the results of psychometric analysis and standardization. We consider in detail the items of the questionnaire of teacher self-presentation. In the study of psychometric characteristics of the questionnaire was used as explanatory and confirmation factor analysis. For confirmation factor analysis method is used for plausibility. Considering the structural factor model for the analysis of confirmation factor teacher that is built on the basis of correlation between residual variances of some items of the questionnaire were identified key trends. For the initial triple factors model also needed updating, the purpose of which was to improve its level of compliance with the empirical data. The modification was done in the following way — using modification indices introduced to model the correlation between the residual variances of individual items that improved the indexes match. The optimum composition of the questionnaire is 10 items that were formulated during its creation. Holding explanatory and confirmation factor analysis showed high constructive validity of our questionnaire as a tool for study of self-presentation teachers of modern social profile.

Keywords: self-presentation, structural-functional model, a questionnaire, a teacher of Modern Social Profile.

Стаття надійшла до редакції 15.09.2013